

Обраћање високог представника Валентина Инцка пред Савјетом безбједности Уједињених народа

Вриједи изговорена ријеч.

Госпођо предсједнице, уважени чланови Савјета безбједности, даме и господо,

Прије мјесец дана грађани Босне и Херцеговине изашли су на изборе да гласају на седмим послијератним општим изборима.

Они су изашли на изборе само једну годину прије двадесете годишњице потписивања Дејтонског мировног споразума и у ситуацији све дубље стагнације и социо-економских потешкоћа. Без обзира да ли сте читали мој извјештај, посљедњи извјештај ЕУ или извјештаје босанскохерцеговачких невладиних организација које прате рад власти, резултати остварени у посљедње четири године веома су далеко од жељеног циља.

Као да ово све није довољно, само неколико мјесеци раније били смо свједоци како је близу милион људи било угрожено трагичним и катастрофалним поплавама какве се не памте у Босни и Херцеговини.

А овдје морам застати на тренутак да истакнем огромну улогу коју су одиграли Уједињени народи на терену, у смислу координације и размјене информација током пружања помоћи.

Сцене којима сам свједочио када сам обилазио жртве поплава, данима након што су обилне падавине похарале земљу, биле су истински шокантне. Међутим, трачак свјетлости у овој несрећи била је инстинктивна спремност локалних заједница и хиљада обичних грађана да помогну једни другима без обзира на националну припадност.

Нажалост, странке, званичници и институције које управљају земљом на разним нивоима нису одговориле на проблеме ове земље са истом спонтаном ургентношћу и креативношћу са којима су обични грађани одговорили на поплаве. Зато је Босна и Херцеговина на силазној путањи од 2006. године. Осам година је

доста времена за било коју земљу када иде погрешним путем.

Није изненађујуће што постоји огромна доза разочараности, љутње и фрустрација. Ово је посебно забрињавајуће међу младима, гдје је незапосленост изнад 57%, што је једна од највећих стопа незапослености међу младима у Европи. Ови млади људи, будућност ове земље, посебно су изневјерени.

Ситуација није добра. Она се мора рјешавати.

Према томе, ови избори нису само још једна рунда општих избора у Босни и Херцеговини.

Даме и господо,

Овдје се ради о одлучујућем четворогодишњем периоду који је испред грађана Босне и Херцеговине, без обзира на њихову националну припадност или дио земље у којем живе.

Сада мора доћи до фундаменталне промјене – интереси земље и њених грађана морају бити испред интереса привилеговане политичке класе.

***

Добре вијести су да имамо шансу окренути нови лист.

Почетак новог мандата даје нам благовремену прилику да почнемо изнова – што је шанса која се не може пропустити – да кренемо великим корацима према трајном миру и стабилности који долазе с евроатлантском интеграцијом.

Интеграција региона у Европску унију, укључујући Босну и Херцеговину, много је више од просперитета и подизања стандарда. Овдје се ради о исцјељивању рана из прошлости и омогућавању грађанима у региону да поново живе са својим сународњацима без граница. Ово је свакако моја велика жеља за грађане на овим просторима и знам да је многи дијеле.

Политички лидери не би требали имати никаквих дилема о томе како није прихватљиво једноставно наставити радити као и раније.

Ми имамо одређена очекивања и стога очекујемо да се самодопадност замијени осјећајем ургентности.

Грађани Босне и Херцеговине и међународна заједница у потпуности су сагласни у једној једноставној ствари: ми очекујемо фундаменталну промјену начина на који се води политика.

А таква промјена приступа је апсолутно могућа.

Али, шта треба да се деси у Босни и Херцеговини у данима, седмицама и мјесецима испред нас да бисмо кренули у том правцу?

Све у свему, очекујемо да се потребе грађана рјешавају директно и да се земља врати на пут евроатлантске интеграције, што је декларисани стратешки циљ за Босну и Херцеговину.

Нове власти треба хитно да предузму кораке да се преуреди пословно окружење тако да се могу отварати нова радна мјеста у приватном сектору. Дозволите ми да искористим ову прилику да још једном кажем да у потпуности подржавам иницијативу ЕУ под називом “Пакт за раст”.

Напредак на путу евроатлантске интеграције мора се деблокирати.

У том погледу, такође поздрављам иницијативу Велике Британије и Њемачке најављену прошле седмице да се дефинише план реформи за јачање босанскохерцеговачких институција и убрзају помаци ове земље према ЕУ. Још једном истичем да је од кључног значаја да будуће власти искористе ову нову прилику.

***

Прва ствар коју сада очекујемо од странака које су учествовале на недавним изборима је брзо формирање власти на начин који је у складу са законом, за разлику од онога што се дешавало 2010. године.

Такође сам апеловао на власти да именују више жена те да изаберу кандидате за министарске позиције и друга мјеста који имају знање – посебно у области економије – да остваре потребни напредак. То је лако изводиво уколико постоји макар минимум политичке воље.

Исто тако, труд који је уложен у блокирање напретка на одређеним питањима, посебно на државном нивоу, мора се усмјерити ка изналажењу здравих компромиса који су потребни да би земља кренула напријед. Зато очекујем примјетан напредак у раду државних институција у сљедеће четири године.

Даље, мора се поново потврдити опредјељење за владавину права и борбу против корупције. Ријечи нису довољне. Морамо видјети конкретне резултате. Многе пресуде Уставног суда БиХ, које су, у складу са Мировним споразумом, "коначне и обавезујуће" остају непроведене. Оне се сада морају провести, укључујући и одлуку о Мостару. Грађани тога града морају поново добити основно право да изаберу своје локалне званичнике.

Коначно, оспоравања Дејтона и суверенитета државе морају престати. Ужаснут сам што неки лидери још увијек вријеђају интелигенцију сопствених грађана, мислећи да ће причом о отцјепљењу, подјелама и мржњи сакрити властити неуспјех да им осигурају бољи живот.

Док они раде на дугорочној стратегији да земљу доведу до пропасти како би оправдали њено разбијање – са свим ризицима које таква стратегија носи са собом – младим људима пролази вријеме без образовних и професионалних могућности које нуди живот у функционалној земљи.

Како су се посљедњих мјесеци увијек изнова понављали позиви на референдум о отцјепљењу, морао сам одговорити подсјетивши људе на чињенице: према Мировном споразуму, ентитети немају право на отцјепљење.

Желио бих још једном јасно рећи: неће бити новог исцртавања граница.

***

Надам се да ће нове власти урадити оно што је потребно да се БиХ брзо врати на прави пут. Има ли алтернативе томе? Да, има.

Политички лидери могу наставити радити оно што су радили посљедњих осам година.

Ако је то оно што одлуче да ураде, морају знати да ће то готово сигурно имати посљедице и нико од нас неће моћи да каже да нисмо били упозорени. Фебруарске демонстрације биле су јасан позив на буђење политичког естаблишмента у Босни и Херцеговини, али и међународне заједнице.

И иако нико не би могао тачно предвидјети када би дошло до сљедеће јавне реакције ако би се наставила политика која се води посљедњих осам година – било би само питање времена када ће се то догодити. То није ни у чијем интересу.

***

Даме и господо, данас вам се обраћам, не само као високи представник него и као истински пријатељ Босне и Херцеговине који жели најбоље њеним грађанима.

Свјестан сам да сам данас био крајње отворен, али постоје времена када је најбоље што можете учинити за пријатеља то да говорите искрено, а ово је управо такво вријеме.

Они политички лидери који одлуче да уђу у власт у сљедећим седмицама морају промијенити своје понашање и морају – једном засвагда – разбити зачарани круг политике пркоса и међусобног надмудривања која нас је довела довде.

***

Баш као што се Босанци и Херцеговци морају више потрудити, тако мора и међународна заједница, јер јасно је да наш посао у Босни и Херцеговини није завршен.

Даме и господо,

Ово је вријеме да поново потврдимо своју посвећеност јединственој и уједињеној Босни и Херцеговини и да будемо јединственији него икад у подршци остварењу темељитих и понекад болних промјена које су потребне да би земља била функционална, стабилна и просперитетна.

Они политичари и они људи који желе да раде заједно у међусобном повјерењу како би земљу повели напријед имаће нашу пуну и активну подршку.

Истовремено, они који желе да заговарају подјеле и отцјепљење морају коначно схватити да је цртање граница у Босни и Херцеговини иза нас.

Како сам и сам посвједочио прије два дана на дирљивим церемонијама које су обиљежиле годишњицу пада Берлинског зида, будућност није у подјелама међу људима. Она је у заједништву како би се изградило боље сутра.

Хвала вам.